

NAŠ MLADI KRALJ PETER II.

Kruta usoda nam je ugrabila našega miloga vladarja. Zadet od zločinčeve krogle je padel, a ves jugoslovanski narod je zajokal. Neizmerna tuča je objela vso Jugoslavijo. Izgubili smo kralja, in ko zrejo nad odprtim njegovim grobom naše rosne oči v bodočnost, se ustavi naš pogled na njegovem nasledniku, našem mladim kraljem Petrom II.

Tako še mlad, tako še neizkušen in nepripravljen, pa je že poklican, da zasede na prestolu mesto svojega izkušenega očeta, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Vanj so uprte vse naše oči, vanj polagamo vse svoje nade vse svoje upe. V njem zremo bodočega izvrševalca oporoke njegovega velikega očeta, v njem vidimo svojega bodočega vodnika in preudarnega krmilarja naše mile domovine. Dames še deček, a že je kralj. Ko sam joka za svojim očetom in objokuje njegovo kruto usodo, že mora prevzeti njegovo mesto in naložiti težko breme na svoja šibka ramena.

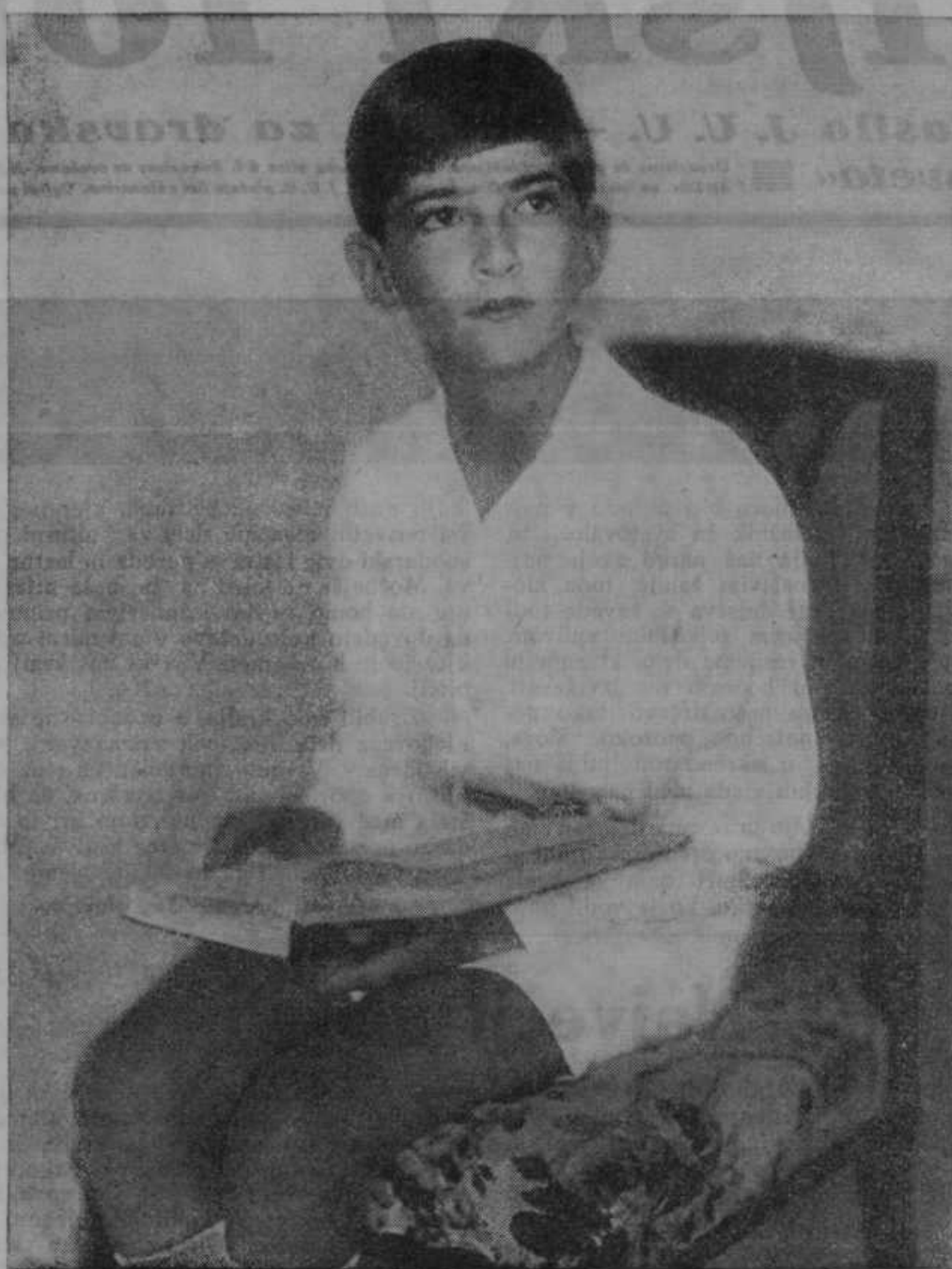
Blagopokojni oče našega mladega kralja se je dobro zavedal, da čakajo njegovega sina prej ali slej težke dolžnosti in odgovorne naloge. Zaradi tega je nadvse skrbno pazil na njegovo vzgojo. Največjo pozornost je posvečal pravi usmerjenosti pouka svojega sina. Ko ga je izročal njegovemu učitelju v vzgojo in pouk mu je naročil: »Napram njemu postopajte kot napram vsakemu drugemu učencu, ki ste ga doslej učili. On je za vas samo učenec. Naučiti se mora vsega, kot njegovi sovrstniki.«

Izpolnile so se kraljeve besede in naš mladi kralj se je takrat posvetil osnovnošolskim naukom z vso pridnostjo, marljivostjo in vztrajnostjo in pokazal je kaj kmalu najboljši uspehe. In ravno to je povzročalo njegovemu očetu največje zadovoljstvo, največje veselje.

Po dovršeni osnovni šoli se je podal v London, da bi tamkaj dovršil srednješolski študij. Tu naj bi se spopolnjeval in pripravljaj, krepil voljo in razum, pridobival sposobnosti in življenjskih izkušenj, da bi pozneje, ko bi ga usoda poklicala na mesto njegovega razumnega očeta, postal veren naslednik Viteškega vladarja.

»Še velike naloge te čakajo v bodočnosti«, mu je rekel ob slovesu blagopokojni oče. Ali je mogel on sam, ali je mogel kdo drugi slutiti, da se bodo te težke naloge tako kmalu prevalele na ramena še tako mladega, tako neizkušenega sina. Nihče, prav nihče si ni mogel tega misliti — toda usoda je neizprosna.

Iz Londona se je vrnil kralj Peter II. Komaj je začel s svojimi študijami, komaj je

začel s pripravami za težke naloge v bodočnosti, že je padlo ogromno breme na njegova ramena. Rad bi jokal ob krsti mrtvega svojega očeta, a kot kralj ne pripada več samemu sebi, nego narodu.

Skrb njegovih kraljevskih roditeljev je vcepila v njegovo dušo najlepše in najplemenitejše lastnosti, ki ga bodo dičile vse njegovo življenje. Blagopokojni oče mu je dajal najlepši vzgled delavnosti, marljivosti, točno-

sti in vztrajnosti. In v resnici, že kot prav majhen deček, kot učenec začetnik si je vzel svojega ljubljenega očeta za vzor v vseh najlepših lastnostih. Kot otrok je skušal zasledovati delo svojega visokega roditelja in ob neki priliki je izjavil: »Papa mnogo potuje in to ga utruja. Ko dorastem mu bom pomagala.«

Nikoli več ne bo videl svojega ljubljenega očeta in tudi pomagati mu ne bo mogel. Sam bo moral potovati, sam vršiti težke in odgovorne posle, sam nositi breme vladarskega poklica. Postal je kralj!

Ko so topovski strelci l. 1923. oznanjali širom naše domovine njegovo rojstvo smo ga že vzljubili. Čim bolj je doraščal, tem bolj je rastle tudi narodova ljubezen do njega. Kadarkoli in kjerkoli, ga je narod vzrl med seboj mu je izkazoval najiskrenejše izraze svoje ljubezni. Vsako leto ga je pozdravljala solnčna Dalmacija. Pozimi kakor tudi poleti je obiskoval Bled in okolico. — Vzljubil ga je Zagreb, vzklikal mu je Beograd in danes ga pozdravljamo vsi kot kralja.

Neizprosnost usode ga je postavila v tako nežni mladosti na kraljevski prestol, toda saj ni prepuščen samemu sebi. Srca vsega naroda žarilo zanj in previdnost ter modrost njegovega blagopokojnega očeta mu je prekrbela modrih in preizkušenih svetovalcev. Zanj bodo opravljali vladarske posle, in skrbeli bodo, da v svoji nežni mladosti ne bo še tako zelo občutil teže novih nalog novih dolžnosti.

V mislih nam je bodočnost domovine, zato se oklenimo vsi svojega mladega kralja, novega krmilarja naše domovine. Zavedati se moramo, da bo On izvrševalec oporoke svojega velikega očeta, da bo On vodnik svojega naroda, da bo On ponos vse države. S pomočjo vsega naroda z njegovo zvestobo in vernostjo bo mogel nadaljevati in dovrševati započeto delo Viteškega kralja, izpolniti ideale vladarja Zedinitelja.

Učitelji ponosimo med narod njegovo ime, oznanjamo ljudstvu, da je On naš up in naša nada, in kot veren naslednik svojega velikega očeta, naj uživa vso našo ljubezen, vso našo zvestobo in vso vdanost.

Ko prisegamo novemu kralju prisegamo tudi, da bomo delali skupno z njim za uresničenje vseh svetlih idealov blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Delali bomo za svetlo bodočnost našega naroda, delali za dobrobit naše države in želeč Mu srečo kličemo:

Zivel kralj Peter II.

Učiteljstvo žaluje za Viteškim kraljem

Proglas

Jugoslovanskemu učiteljstvu

V trenutku, ko preživlja jugoslovanski narod najtežje trenutke po osvoboditvi in zedinjenju, ko pokopava očeta Jugoslavije, ko objokuje izgubo svojega največjega učitelja in voditelja, dvignimo visoko kvišku srca iznad vseh naših majhnih vsakdanjih skrbi in se obenem s prisego, ki smo jo položili naši veliki nadi v tem težkem času, Nj. Vel. kralju Petru II., zaobljubimo svetlemu spominu velikega Nesmrtnika Jugoslavije, blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja: Čuvali bomo Jugoslavijo!

Poslednje besede in prisega naj nam bodo prva in trajna misel vsakega dne do konca dni. Jugoslovansko učiteljstvo se z globoko pieteto klanja spominu največjega vladarja, pobornika edinstva, slave in veličine našega naroda in največjega prijatelja jugoslovanskih učiteljev.

Ljubezen pokojnega velikega kralja do narodne prosvete in učiteljev je bila prav legendarna. Ta ljubezen in visoka sodba viteškega kralja sta najlepše izraženi v njegovem lastnorodnem pismu na našo skupščino l. 1931. To pismo, njegova oporoča, se glasi:

„Jugoslovanski učitelji, prežeti ljubezni do svojega naroda in svojega težavnega a vzvišenega poklica, so graditelji narodove duše, njegove nacionalne zavesti in kulture. Da bo popolnoma ustrezalo željam in nadam, ki jih vanje polagata njihov kralj in narod, mora biti jugoslov. učiteljsko združenje, ki združuje vse sedanje in bodoče jugoslovanske učitelje, žarišče prosvete, steber jugoslovanskega nacionalizma in pobuda vsem lepim stremljenjem v bodočnosti Jugoslavije.“

Na Bledu, 20. avgusta 1931. Aleksander, s. r.

Ta njegova oporoča učiteljstvu mora biti evangelij in zvezda - vodnica vsemu našemu učiteljskemu delu. Danes mora »steber jugo-

slovanskega nacionalizma«, kakor nas je imenoval veliki kralj, skupaj z vsem narodom prestatati najtežjo preizkušnjo. V težkih trenutkih, kadar nam usoda grozi, da bi nas Bog same zapustil, je učiteljstvo poklicano v šoli in v narodu, da čuva sedanjo in bodočo Jugoslavijo, da ohranja vero, bodri upe, jekleni narod, ga hrabri in strne v čvrsto in nezlomljivo falango. Okrepljeni s takšnimi vrlinami bomo dokazali, da se nesmrtniki in njihova dela ne dajo ubiti, da je s smrtjo kralja-mučenika naše edinstvo zapečatenost z najdragocenejšo krvjo, da je učvrščeno in zlito. Da, viteze često spremlja tragičen konec, je rekel veliki pesnik. Njegova črna prerokba se od časa do časa ponavlja v naši slavni zgodovini. Toda isti pesnik je tudi dejal: Blago onome, ko dovišek živi, imao se rašta i roditi.

Veliki naš učitelj! Pokazal si nam, kako se živi in umre za to domovino. Zaobljubljam se, da bomo tudi bodoče rodove odgojili, da bodo tako živeli in umirali za domovino, kakor si nam ti pokazal, velik nesmrtnik! Tvoje pismo, tvoje poslednje besede naj bodo za nas vse zaobljuba. Dvigajmo prosveto in čuvajmo Jugoslavijo!

V Beogradu, 11. oktobra 1934.

Predsednik jugoslov. učiteljskega udruženja Ivan Dimnik, s. r., podpredsednika Djordje Mirkov, s. r., Todor Dimitrijević, s. r.

KOMUNIKE IZVRŠNEGA ODBORA JUGOSLOVENSKEGA UČITELJSKEGA UDRUŽENJA.

Izvršni odbor Jugoslovanskega učiteljskega udruženja, je na svoji seji dne 11. oktobra 1934. sprejel naslednje sklepe:

1. Vse edinice JUU — sreska društva in sekcijski odbori se pozivajo, da čim prej skličejo svečano komemorativno sejo posvečeno življenju, borbi in delu blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Jugoslovansko učiteljstvo pozivamo, da vpliva, naj priredijo komemorativne svečanosti tudi vse one ustanove kjer delujejo učitelji.

2. Izvršni odbor želi, naj vsak upravni odbor sekcije in vsak upravni odbor sreskega društva pošlje po možnosti na pogreb v Beograd svojega zastopnika, ki bo skupno z izvršnim odborom spremljal narodnega vla-

darja na njegovi zadnji poti. Radi stanovanja naj takoj in direktno obvestijo izvršni odbor.

3. Svoječasno pismo blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja naslovljeno jugoslovanskemu učiteljstvu 20. avg. 1931., naj smatra vse učiteljstvo kot oporočo narodnega kralja narodnemu učiteljstvu. Da bi se ta oporoča čuvala in izvrševala, je potrebno, da se nahaja na vidnem mestu v vsakem lokalni naše organizacije in v učiteljskih zbornicah vseh šol. Na ta način bi se obvarovala tudi za poznejše generacije učiteljskega naraščaja.

Izvršni odbor bo v ta namen razmnožil faksimile kraljevskih pisma v svečani obliki.

4. Slika blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja naj bo ovita s črnim florom v vseh prostorih naše organizacije toliko časa, dokler traja narodna žalost.

5. Blagopokojni narodni kralj Aleksander I. je bil, v svojem življenju velik dobrotnik mnogih socialnih ustanov in institucij in kot tak si je pridobil velike zasluge. Zato se mu oddolžimo tako, da z njegovim imenom nazivamo razne prosvetne in socialne ustanove.

Predsednik Jugoslovanskega učiteljskega udruženja: Ivan Dimnik, s. r. Tajnik: Milinko Lazić, s. r.

IZRAZ SOŽALJA JUGOSLOVENSKEGA UČITELJSKEGA UDRUŽENJA V MARŠALATU DVORA.

Da izrazijo sožalje ob priliki smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja so posetili 14. oktobra maršalat dvora in se vpisali v žalno knjigo predsednik Jugoslovanskega učiteljskega udruženja g. Ivan Dimnik, podpredsednik g. Todor Dimitrijević in glavni tajnik g. Milinko Lazić.

ŽALNA SEJA JUU — SEKCIJA LJUBLJANA

Jugoslovansko učiteljsko udruženje — sekcija za dravsko banovino je opravila v soboto 13. t. m. ob 19. uri žalno sejo za blagopokojnim vladarjem kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem. Sejo, ki so se je v globoki žalosti udeležili vsi člani vodstva sekcije, je vodila podpredsednica gospa Franja Završanova. V žalnem govoru je orisala veličino dela in žrtve, ki sta jih terjala od blagopokojnega vladarja skrb in ljubezen do naroda in države, ki jo je ustvaril, čuval in umrl zanj. V svojem govoru je navajala: Učiteljstvo je gledalo v svojem pokojnem kralju svojega največjega vzornika, buditelja in vodnika. Blagopokojni kralj je večkrat sam jasno pokazal, da so učitelji graditelji narodove duše, njegove nacionalne zavesti in kulture. Njim je izročal mladino v katero je stavil vse svoje upe, od katere je pričakoval, da bo v polni meri vredna žrtev, ki jih je On doprinesel

zanjo. Silna bol domuje v naših sreih radi tragične smrti Velikega kralja in največjega pobornika narodne prosvete, napredka države in miru med narodi. V neizmerni nesreči, ki je zadela narod in državo, bomo učitelji najzvestejši izvrševalci Njegove oporoče in se bomo s podvojeno ljubeznijo oklenili svojega vzvišenega, težavnega poklica, ter se še tesneje strnili v ljubezni in naporu za blagor in srečo Jugoslavije.

Žalna seja je bila zaljučena z vzkliki: »Slava!« blagopokojnemu kralju in s svečano zaobljubo vdanosti in zvestobe novemu vladarju Jugoslavije Petru II.

JUU — sekcija za dravsko banovino je poslala sledeče sožalne brzojavke:

Njegovemu Vel. kralju Petru II. — Beograd. Jugoslovansko učiteljsko udruženje sekcija za dravsko banovino v Ljubljani prosi neizmerno potrta radi tragične smrti Nj. Vel. kralja Aleksandra Prvega, da sprejme Vaše Veličanstvo izraze globokega sožalja in zagotovilo neomajne vdanosti in zvestobe.

Nj. Vel. kraljici Mariji — Beograd. Jugoslovansko učiteljsko udruženje, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani prosi, da sprejme Vaše Veličanstvo ob tragični smrti Velikega vladarja Jugoslavije Nj. Vel. kralja Aleksandra I. izraze najglobljega sožalja in zagotovilo neomajne vdanosti.

Nj. Visočanstvu knezu Pavlu — Beograd. JUU, sekcija za dravsko banovino izreka neizmerno potrta radi tragične smrti Velikega vladarja Jugoslavije Vašemu Visočanstvu izraze globokega sožalja ter zagotavlja neomajno vdanost in zvestobo Nj. Vel. kralju Petru II.

Predsedniku kraljevske vlade gospodu Nikoli Uzunoviću — Beograd. Neizmerno potrta radi tragične smrti velikega vladarja Jugoslavije Nj. Vel. kralja Aleksandra Prvega prosi Jugoslovansko učiteljsko udruženje — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani, da sprejmete, gospod predsednik, izraze najglobljega sožalja in izjavo neomajne vdanosti in zvestobe Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II.

Posebno izjavo sožalja je vpisala sekcija v knjigo kr. banske uprave.

SOCIALNI FOND VITEŠKEGA KRALJA ALEKSANDRA I. ZEDINITELJA ZA UČITELJSTVO IN NJEGOVE SIROTE.

Izvršni odbor Jugoslovanskega učiteljskega udruženja v Beogradu je na svoji seji, posvečeni spominu Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja sklenil, da se ustanovi »Socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja za učiteljstvo in njegove sirote«. Pravilnik o poslovanju fonda bo izdelal glavni odbor Jugoslovanskega učiteljskega udruženja na svoji prvi seji a odobrila ga bo glavna skupščina. O izrednih prispevkih za ta fond bodo sklepala sreska učiteljska društva na prvih svojih zborovanjih. — Sresko dru-

štvo JUU za srez orašacki v Arandelovcu, je poslalo izvršnemu odboru JUU v to svrhu svoj prvi prispevek v znesku 1000 Din in je vpisalo Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v ta fond kot dobrotnika.

VENEC JUGOSLOVANSKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA VITEŠKEMU KRALJU ALEKSANDRU I. ZEDINITELJU.

Jugoslovansko učiteljsko združenje v Beogradu je položilo v imenu vseh 10. banovinskih sekcij in 300 sreskih društev JUU v državi skupni srebrni venec v velikosti 105 x 60 cm na oder blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Venec je iz čistega srebra sestavljen iz hrastovih in lavorjevih listov, ki predstavljajo vsa sreska društva JUU v Jugoslaviji.

Da bi se učiteljstvo oddolžilo Viteškemu kralju za posebno pažnjo, ki jo je izkazal učiteljstvu s svojim lastnoročno pisanim pismom skupščini Jugoslovanskega učiteljskega združenja I. 1931., je združenje v venecu na posebni plaketi vgraviralo omenjeno pismo, ki se glasi:

»Jugoslovanski učitelji, prežeti ljubezni do svojega naroda in svojega težavnega, toda vzvišenega poklica, so graditelji narodove duše, njegove nacionalne zavesti in kulture.

Da bi v popolnosti ustrezali željam in nadam, ki jih nanje polaga njihov kralj in narod, mora biti Jugoslovansko učiteljsko združenje, ki združuje vse sedanje in bodoče jugoslovanske učitelje, žarišče prosvete, stebler jugoslovanskega nacionalizma in pobuda za vsa lepa stremeljenja v bodočnosti Jugoslavije.«

Na Bledu, 20. VIII. 1931.

Aleksander, s. r.

Venec je pritrjen na črn žamet. Na državni trobojnici je napisano: »Očetu in prosvetitelju Jugoslavije« — »Graditelji narodove duše, nacionalne zavesti in kulture«. V spodnjem delu na pozlačeni pentli je vgraviran napis: »Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju« — 17. oktobra 1934. »Jugoslovansko učiteljsko združenje v Beogradu« v imenu svojih sekcij za mesto Beograd, var-darsko, vrbasko, dravsko, drinsko, dunavsko, zetsko moravsko, primorsko, savsko banovino in 300 sreskih društev JUU Jugoslavije.

Venec se bo hranil kot trajen spomin zvestobe Jugoslovanskega učiteljstva Viteškemu kralju.

SOZALJE JUGOSLOVANSKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA VITEŠKEMU KRALJU ALEKSANDRU I. ZEDINITELJU.

Da izrazi sožalje ob žalovanju obeh narodov so se dne 13. oktobra v imenu Jugoslovanskega učiteljskega združenja vpisali v žalno knjigo beogradskega francoskega poslanstva predsednik g. Ivan Dimnik in podpredsednika gg. Dorde Mirkov in Todor Dimitrijević.

IZRAZI SOZALJA ČESKOSLOVANSKE UČITELJSKE ZVEZE IZ PRAGE.

Jugoslovansko učiteljsko združenje je prejelo iz Českoslovaške pismo s sledečo vsebino: »Českoslovaško učiteljstvo je globoko ganjeno zaradi tragične smrti Vašega Velikega kralja Aleksandra I. Izvolite sprejeti naše iskrene izjave o našem globokem sočustvo-vanju v tej nesreči, ki je zadela Vaš narod in ki jo tudi naša republika čuti kot svojo nesrečo. — Ta težki udarec more samo okre-piti vezi, ki bodo oba naroda in obe državi večno spajale v sreči in nesreči.

Zelimo Vam, dragi kolegi, da Vaše šolsko in prosvetno delo prinese jugoslovanske-mu narodu mnogo uspehov in moči.«

Za zvezo (podpis).

+ JUU CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je imelo dne 11. oktobra ob 3. uri popoldne žalno sejo za Nj. Vel. kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem ob polnoštevilni prisotnosti upravnega in nadzornega odbora ter še nekaterih članov in članic. Društveni predsednik tov. Jos. Gosak je v globoko občutenem govoru orisal delo velikega kralja — junaka in mučenika za ustvaritev edine, močne in prosvetljene Jugoslavije, naglasil njegove zasluge za konsolidacijo Evrope ter poudaril težino izgube, ki je zadela narod, državo in Evropo. Po enominutnem molku so navzoči zaklicali mrtvemu kralju »Slava!« Nato je tov. predsednik izrek zagotovilo, da bo učiteljstvo v vsi ljubezniji in zvestobo služilo domovini pod vladarstvom Nj. Vel. kralja Petra II.

Poslana je bila sožalna brzojavka maršalatu dvora. Na pogrebu bo zastopal društvo tov. Fran Hajnšek.

+ JUU — UČITELJSKO DRUŠTVO KOZJE je imelo dne 13. oktobra 1934. žalno sejo. Tov. predsednik poveličuje velikega pokojnika kot vzor državljana, državnika, vladarja, vojaka, vojskovodjo in prvobornika za mir in edinstvo na Balkanu ter podpre svoja izvajanja z zgodovinskimi dejstvi iz njegove mladosti, iz balkanske in svetovne vojne, kakor iz povojne dobe. Spominja se blagega Viteškega vladarja kot prijatelja, učitelja, vodnika in vzornika našemu stanu.

+ ODBOR SRESKEGA DRUŠTVA JUU LJUBLJANA MESTO je imel žalno sejo za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem, v soboto 13. okt. S seje so bile poslana sožalna brzojavka Nj. Vel. kraljiči, Nj. Vis. knezu Pavlu in vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. — Skupna komemoracija vsega članstva je bila v četrtek 18. okt.

+ ODBOR SRESKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA V KAMNIKU je imel dne 16. okt. 1934. v Domžalah svojo žalno sejo, s katere je poslal sledečo sožalno brzojavko maršalatu dvora v Beogradu: »Na svoji žalni

seji dne 16. okt. 1934. zbrani odbor učiteljskega društva za srez Kamnik Vam izraža naj-globlje sožalje ob priliki tragične smrti našega ljubljenega vladarja Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Obenem obljublja, da bo učiteljstvo zvest čuvar njegove oporo-ke in izreka svojo vdanost Nj. Vel. kralju Petru II.

Sklenjeno je bilo tudi, da bo skupna ko-memoracija za pokojnim kraljem za članstvo v mesecu novembru.

Fr. Ostanek, preds. Št. Trobiš, taj.

+ ZALNA SEJA JUU — SRESKEGA DRUŠTVA KOČEVJE.

Globoko potrta nad kruto vestjo, ki je obšla nas in ves kulturni svet ter zadala najtežji udarec naši državi, se je dne 14. okt.

t. l. sestal upravni in nadzorni odbor JUU — sreskega društva Kočevje k žalni seji, da da izraza svoji veliki boli ob izgubi našega bla-gopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Predsednik društva je imel komemora-tivni govor, v katerem je orisal zasluge in de-lo blagopokojnega kralja za svoj narod, za svetovni mir in s tem za občo prosveto.

Na predlog tov. Vodopivca je društvo poklonilo Učiteljskemu domu v Ljubljani ti-soč dinarjev v spomin največjemu učitelju jugoslovanskega naroda in največjemu prija-telju učiteljstva. Na pogrebnih svečanostih v Beogradu bo zastopal društvo tov. predse-dnik.

Herman Kmet, preds. Čok Antonija, taj.

Splošne vesti

— Slovenska šolska matica je imela žal-no sejo ob smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v ponedeljek, dne 15. oktobra 1934. ob 11. uri v šoli na Ledini. Predsednik društva prof. dr. Ozvald je takole nagovoril navzoče: Čislani odbor! Na odborovih sejah Slov. šol. matice sta običajno imeli besedo skrb in resna misel. A povod današnjemu se-stanku sta — smrt in groza. Saj se je odigra-lo nekaj tako strašnega, da človek ne premore besed, ki bi vanje odel svojo sodbo, svojo bol, svojo obsodbo.

Smisel tistega dejstva, ki ima svoje ognjišče v organizaciji Slov. šol. matice, je največ ta, da si vsak na svoj način prizade-vamo, naš mladi rod kultivirati. Pa stojiš ob nečloveškem dejanju, ki se je izvršilo dne 9. oktobra, tik malone zadnjega vprašanja: ali se človek da še vobče kultivirati? Kajti kulturna zavest človeštva je s prokletim de-janjem dobila strahoten sunek.

A življenje teče kljub našemu žalovanju po svoji strugi dalje. In ena izmed njegovih velikih tajen je v tem, da na medoumljiv nam način podaja roko smrti. Mors tua — vita mea! A s tem zahteva od nas, da bodimo stvarni ter iščimo utehe za svojo na moč glo-boko bol v uvidevanju te življenjsko nujne povezanosti: kralj je umrl, naj živi kralj! In zato vzkliknimo: »Slava mrtvemu Kralju očetu, Bog živi mladega Kralja — sina!«

V globoki tugi so navzoči poslušali in sprejeli te predsednikove besede. Odbor je odposlal maršalatu dvora tole brzojavko:

Maršalatu dvora

Beograd.

»Slovenska šolska matica«, ki ji je supre-ma lex kulturno oblikovanje mladega rodu, bridko čuti, da je naš oče domovine mnogo prezgodaj in na nekulturnen način umrl, ter zatrjuje vdanost in zvestobo novemu vladarju, Njegovemu Veličanstvu Kralju Petru II.

Predsednik društva: Ozvald.

— Sreska razstava šolskih vrto in šta-jerske kokoši v Celju se bo vršila teden dni pozneje, kakor je to bilo prvotno določeno, in sicer od 27. do 30. oktobra t. l.

— Sekcija Pomladka Rdečega križa v Ljubljani prosi potrpljenja vse one šole od-nosno šolske odbore Pomladka Rdečega kri-ža, ki so poslale prijavnice, ker jim ne more

poslati potrebnih tiskovin (članskih kart, Igre za dobro zdravje itd.). Čim jih prejme od Glavnega odbora iz Beograda, izvrši naročila takoj.

— Kraljevska banska uprava dravske ba-novine, je izdala zelo potrebno in poučno knjižico, ki bo razveselila vse gobarje. Na-slov ji je »Gobe za trgovino in domačo upo-rabo.« Knjižico je spisal znani gobarski strokovnjak g. A. Beg. Knjižico krasi osem lepih, barvnih slik najrazličnejših vrst gob, ki prihajajo v poštev za trgovino in domačo upo-rabo izpod čopiča g. Drag. Humeke. V knji-žici obravnava pisatelj zelo pereča vprašanja in sicer: kako je treba gobe nabirati, snažiti, rezati in sušiti, kako je ravnati s posušeni-mi gobami. Prav posebno važno je poglavje o vlaganju gob v slano vodo, kajti zadnje čase se inozemstvo zelo zanima za na ta način ohranjene gobe. Na koncu pa sledi še opis gob, ki so potrebne za sušenje in vlaganje, kakor tudi tem podobnih, ki pa niso užitne oziroma so strupene. Knjižico lahko naročajo zanimanci pri pristojnem sreskem kmetij-skem referentu po ceni 4 Din za izvod. V knjigarnah se pa dobi knjižica po ceni 5 Din za izvod. Učiteljstvu knjižico toplo priporo-čamo, ki jim bo služila pri pouku o nabiranju in pripravljanju gob zlasti za prodajo.

— Vidrova prva berila! Šolska upravi-teljstva, ki morda razpolagajo z Vidrovimi prvimi berili, naprošamo, naj v svrhu odkupa knjig to takoj javijo šolskemu upraviteljstvu v Poljčanah.

— Podmladek Rdečega križa. Ker bodo gotovo zanimali učiteljstvo podrobni statistični podatki o Podmladku Rdečega križa, navajamo, da je bilo organiziranih v dravski banovini v šolskem letu 1933/34 — 216 osnov-nih, 36 meščanskih in 18 srednjih šol. V 1082 razredih je bilo 21.464 članov. Po vsej državi je bilo organiziranih 3.372 osnovnih ter 398 meščanskih in srednjih šol, skupaj torej 3770 šol. V 12.226 organiziranih razredih je bilo vpisanih 362.554 učencev, kar je lepa armada in najmočnejša mladinska organizacija v Ju-goslaviji. V naši banovini so prejele šol. kuhinje 7000 Din, šol. lekarne 1000 Din, počit-niške kolonije 14.000 Din, delavnice za ročno delo 1500 Din in šol. odri 3000 Din, skupaj 26.500 Din podpore. Bivši oblastni odbor PRK je razdelil v svojem 10-letnem obstoju šolam 140.036 Din podpore.

Osebnne zadeve Učiteljski pravnik

OSEMLETNO OBVEZNO ŠOLANJE IN OLAJŠAVE ODNOSNO SKRAJŠANI POUK NA NARODNIH ŠOLAH.

(Konec.)

Zakonodajalec je za te starejše otroke podedelja določil ugodnosti tudi v § 11. in 12. zakona o narodnih šolah. Ker vladajo nejas-nosti med učiteljstvom pri izvajanju teh dveh členov, hočemo v naslednjem pojasnitvi toza-devne predpise. § 11. določa: »V osnovni šoli se vrši samo redni pouk. V višji narodni šoli se vrši redni ali skrajšani pouk. Koliko bo olajšano glede razdelitve dela po mesecih v letu za tiste razrede višje narodne šole, ki imajo skrajšan pouk, odločuje minister prosvete z ozirom na krajevne razmere na pred-log krajevnega šolskega odbora in bana. V kolikor je redni pouk že izveden, ostane ne-izpremenjen.« Nadaljevanje tega § je § 12. z določilom »Kjer so v času poljskih del otroci iz višjih narodnih šol staršem neob-hodno potrebni za pomoč, se v razredih, za katere je treba, na predlog krajevnega šolskega odbora, lahko uvede redni pouk za pet zimskih mesecev od začetka novembra do konca marca in v ostalem času šolskega leta, skrajšani pouk.«

Pred zakonom o narodnih šolah so obsto-jale olajšave na deželi s ponavljalno šolo, ka-teru so obiskovali otroci — po uspešno do-vršenj vsakdanji šoli — v bivši ljubljanski oblasti otroci sedmega in osmega šol. leta od oktobra do aprila po enkrat na teden, ostali šolski čas so bili pouka prosti. V bivši ma-riborski oblasti pa so obiskovali od novem-bra do marca redno vsakdanjo šolo, ostali šolski čas so bili pouka prosti. Teh olajšav so bili deležni le otroci na deželi. Ker zakon o narodnih šolah v svojih določilih ne pozna ponavljalnih šol, je bilo potrebno iste ukiniti in upoštevati uvedbo olajšav in skrajšanega pouka po §§ 11. in 12. zakona o narodnih šolah, kar se je izvršilo z normalijo kraljevske banske uprave IV. No 6834/1 z dne 8. aprila 1932., ki se glasi:

»Na osnovi predlogov krajevnih šolskih odborov in sreskih načelstev po tuuradni

okrožnici z dne 19. septembra 1930. IV. No. 16963/1 1930. glede olajšav in skrajšanega pouka po čl. 11. in 12. zakona o narodnih šolah odredjam do izida pravilnika k citira-nemu zakonu na predlog širšega banovinskega šolskega odbora z dne 21. dec. 1931. nastopno:

V smislu čl. 11. in 12. zakona o narodnih šolah se na deželi, kjer sestavljajo večina pre-bivalstva kmetovalci, uvede s šolskim letom skrajšani pouk in olajšave.

Šoloobvezni otroci sedmega in osmega šolskega leta obiskujejo na deželi redno vsak-danjo šolo od 1. novembra do 31. marca, ostalo dobo šolskega leta se oprostite šolskega obiska.

Navedenih olajšav šolskega obiska so de-ležni otroci kmetijskih staršev ob dobrem šolskem napredku na ustno ali pismeno proš-njo staršev na šolsko upraviteljstvo. Z vpi-sovanjem učencev naj se združi tudi pri gla-ševanje staršev za gornje olajšave. O prizna-nju olajšav naj sklepajo na večrazrednicah lokalne učiteljske konference. Starše, katerim se odkloni priznanje gornjih olajšav, je pis-meno obvestiti s pojasnilom, da se imajo pra-vico pritožiti na sresko načelstvo, ki v zade-vi končno veljavno odloča.

Z ozirom na posledice izvajanj gornjih določil naj šolska upraviteljstva ob sklepu šolskega leta predložijo sreskim načelstvom po-ročila o številu šolskih otrok po vpeljavi odre-jenega skrajšanega pouka in zaposlitvi učiteljstva na šoli.

Sreska načelstva pa naj za šole, kjer bodo nastale razmere otežkočale izvrševanje te od-ločbe predložijo kraljevski banski upravi poro-čilo in stavijo predlog za odstranitev mogo-čih ovir pri vpeljavi skrajšanega pouka na šo-lah. Določbe je naznaniti po krajevnih šolskih odborih na krajevno običajen način prizade-tim staršem šoloobveznih otrok.«

V prvem odstavku navedene normalije je določeno, da veljajo te olajšave do izida pravilnika, katerega more izdati le minist-rstvo prosvete, zato je zadoščeno določilom § 11. in 12. zakona, da dovoljuje te olajšave ministrstvo prosvete. Zaradi nujne potrebe ukinitve ponavljalnih šol, ki jih zakon ne na-važa, je bilo iste ukiniti in za lažji prehod odrediti omenjene olajšave dokler ministrstvo prosvete s pravilnikom ne odloči drugače.

V četrtem odstavku normalije je podan širok okvir za izvajanje olajšav. O priznanju olajšav sklepa učiteljski svet na osnovi šolskega napredka in da so otroci poljedelskih staršev ter da obiskujejo otroci višjo narodno šolo v sedmem ali osmem šolskem letu, kar je v skladu s prvim stavkom § 11. zakona. Učiteljskemu svetu je torej dana prosta odlo-čitev, da na osnovi ugotovljenih činjenic prizna, ali pa odkloni olajšave šolskega obis-ka. S tem je dana neka pomoč šoli, da ima-jo starši interes na uspešnem šolanju otroka z rednim pošiljanjem v šolo in pažnjo na vršitev šolskih učnih dolžnosti, ker jim v nasprotnem primeru grozi odklonitev prizna-nja olajšave po učiteljskem svetu.

Zaradi enotnega tolmačenja normalije IV. No 6834/1, je izdala kraljevska banska uprava odločbo IV. No 13842/1 z dne 6. X. 1933., ki se glasi sledeče:

Na kraljevsko bansko upravo prihajajo vloge glede olajšav in skrajšanega pouka po določilih čl. 11. in 12. zakona o nar. šolah, iz katerih je razvidno, da ni jasnosti glede izva-janja tozadevne okrožnice kraljevske banske uprave z dne 8. aprila 1932. IV. No 6834/1.

Tretji odstavek cit. okrožnice se poja-snjuje nastopno: Šoloobvezni otroci 7. in 8. šol. leta obiskujejo na deželi redno vsakda-njo šolo od 1. novembra do 31. marca, ostalo dobo šolskega leta se oprostite šolskega obiska. Teh olajšav so deležni le otroci 7. in 8. šol. leta, ki so dovršili osnovno šolo, to je, da obvla-dajo učno snov predpisano, za prvo, drugo, tretje in četrto šol. leto dotične šole, ker se vrši v osnovni šoli le redni pouk brez skraj-šanega pouka po § 11. odst. 1. zakona o na-rodni šolah.

Otroci 7. in 8. šol. leta, ki obiskujejo višjo narodno šolo, to je 5., 6., 7. ali 8. šol. leto, so lahko deležni skrajšanega pouka po citirani okrožnici. N. pr. otrok, ki je na šoli dovršil odeljenje V. šol. leta, a obiskuje šolo 7. ali 8. šol. leto, uživa lahko skrajšani pouk ako so izpolnjeni vsi ostali pogoji okrožnice, IV. No 6834 z dne 8. aprila 1932.

V zadnjem odstavku navedem primer omogoča enotno tolmačenje normalije IV. No 6834/1. Otroku, ki je dovršil razred višje na-rodne šole in obiskuje šolo v sedmem ali osmem šolskem letu, učiteljski svet lahko odkloni priznanje olajšav na osnovi ugotovlje-nih dejstev in določi normalije. Ima pa tudi možnost, da otroku zaradi zadovoljivega šolskega napredka in izredno težkih gospodar-skih prilik roditeljev prizna olajšave. Seveda bodo to le izredni primeri, kajti v splošnem bodo uživali olajšave le otroci tretjega in četrtega razreda višje narodne šole, ki odgo-varjata ob rednem napredku učenca sedme-mu in osmemu šolskemu letu.

S tem upamo, da smo dovoljno pojasnili učiteljstvu praktično izvajanje zakonitih do-ločil in predpisov, glede osemletnega obvez-nega šolanja in obstoječih olajšav v narodni šoli.

—§ »Prijava za osebno draginjsko dokla-do« in ureditev prejemkov uradniškim pri-pravnikom in pogodbenim uradnikom.

Uredba o drag. dokladah aktivnih držav-nih uslužbenecv štev. 10990/I z dne 12. mar-ca 1932. (Roč. kat., str. 85—92) je bila izpre-menjena z uredbo štev. 14312/I z dne 11. aprila 1934. (Roč. kat., str. 93—95). Prav tako je izšla dne 11. aprila 1934. pod štev. 14311/I od-ločba ministrstva za finance (Roč. kat., str. 75 do 77), ki odreja višino prejemkov drž. pri-pravnikom in pogodbenim uradnikom. — Z ozirom na določila navedenih uredb je dolžan vsak drž. uslužbenec naznaniti oddelku VII. kralj. banske uprave na predpisani »prijaviv

Ali ste že član

Učiteljske tiskarne?